

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Men schrijft in te Tongeren bij H. Collée, uitgever en eigenaar van dit blad.

DE POSTRIJDER verschijnt s woensdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten franco gedaan worden aan den uitgever, Grootse Markt, te Tongeren.

Telefoon N° 12

Abonnement :
Twee maal per week, 4 fr. per jaar
Een maal " 3 "
Een blad afzonderlijk 10 centies
De abonneementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen : 15 centiemmen per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikelen, vooraan of binnen in het blad - 1 frank den drukregel.

TWEEDE BLAD

De zedelijke opvoeding in de onzijdige school.

De openbare school moet niets onderwijzen waarover alle menschen niet 't akkoord zijn : zoo luid de machtspreuk die altijd opzwaart tegen ons wordt ingeroepen. Om niemand overtuiging te krenken moeten bijgevoelde godsdienstige vraagstukken uit het openbaar onderwijs worden geweerd. Niettegenstaande dat moet de openbare school aan het kind een zedelijke opvoeding verschaffen. En als we dan vragen welke zedelijke men in de school zal volgen, antwoordt men ons : de zedelijke der eerlijke lieden. En men laat onderverstaan, dat er een aantal zedelijke voorschriften zijn, waarover alle menschen het eens zijn.

Op deze laatste bewering zou nog al wat aan te merken vallen. Nochtans wijzen we nu voorloopig aanmerken dat moorden, branden en andere dergelijke misdrijven door iedereen worden aanzien als lastbare daden.

Maar het is niet genoeg aan het kind te zeggen : ge moogt dit, of ge moogt dat niet doen, zonder er bij te voegen WAAROM. O meent men in gemeede dat het geno g is het kind een lijst zedelijke voorschriften voor te leggen om er een delftig man uit te kweken?

Dwaas ware het een vraagstuk te willen doen oplossen door een leerling die nog niet kan optellen of aftrekken. Evenzoo is het aan het kind plichten voor te schrijven zonder te zeggen waarom de verplichting steunt.

Hier nu komt de aap uit de mouw : Wij katholieken, wij meenen dat buiten den godsdienst, geen voldoende uitleg van de zedelijke verplichting mogelijk is. Men mag dat nu aanzien als superstitie en bijgeloof, dat raakt ons hoogenaam niet.

In onze eendigheid zijn we daar vast van overtuigd, en wij hebben daartoe recht. Overigens wij staan niet alleen op dit "overdunderd" standpunt. Onder de niet katholieke wijzen kunnen we drie klassen onderscheiden : de eerste meenen dat godsdienst en zedelijkheid twee onafbreukelijke en zelfstandige gebieden vormen, zo danig dat de godsdienst niet noodzakelijk de zedelijke in zinnen val moet slepen.

Andere loochenen het bestaan van God en geven gewillig toe dat met den godsdienst ook de zedelijkheid wegvat : dergelijke meening zet o. a. Le Dante vooruit in zijn boek L'Alchimus. De laatste en consorciën moeten weinig vrade hebben met het onderwijs in de zedelijke werkelijkheid tot het besluit kwam, dat zedelijkheid, zonder godsdienstigen grondslag eene onmogelijkheid is.

En Rudolf Eucken, zegt van de godsdienst looze zedelijkheid : " Zij meende het leven rijk en den mensch groot te maken ; inderdaad heeft zij ze een en vlieg gemaakt."

Kanton Borgloon.

Maatschappij voor het bouwen van werkmanswoningen - DE LOONSCHHE HAARD -
Verslag der Algemeene Vergadering van 4 Augustus 1913.

Verleden Maandag, 4 Augustus 1913, ten 4 ure namiddag, heeft deze zoo bloeiende en belangrijke Maatschappij hare jaarlijkse algemeene Vergadering gehouden.

Aan het bureau zetelden : de heeren Burggraaf Camille Desmairies, senator, Graaf Adolphe de Borchgrave d'Altena en Florent Deploige, provinciale Raadsleden, Alfred Neven en Antoine Deré, Bestuurders, en Thomas Fournage, Commissaris.

Een zeker getal aandeelhebers woonde der vergadering bij.

De zitting wordt geopend door den Heer Burggraaf Camille Desmairies in vervanging van den Voorzitter, Erwaarde Heer deken Peumans, dewelke door dringende bezigheden belet werd de vergadering bij te wonen.

Na lezing van het proces-verbaal der laatste algemeene vergadering en deszelfs goedkeuring, wordt het woord verleend aan M. Daris, Secretaris Schatbewaarder, ten einde verslag te doen over de werkzaamheden van het verloopende dienstjaar 1912.

Met waar genoegen bestatigde hij dat "De Loonsche Haard" - dagelijks met denzelfden bloei voortgaat en niet ophoudt de beste vruchten af te werpen ten voordeele van de werkende klas.

Geurende het 17de dienstjaar, te weten van 1 Januari 1912 tot 1 Januari 1913, werden 23 leeningen toegestaan voor een kapitaal van 33425 franken, waarvan 14 met levensverzekering voor de som van 20400 franken en 9 zonder levensverzekering voor 13025 franken.

De leeningen toegestaan sedert de oorsprong der maatschappij tot 1 Januari 1912 zijn ten getalle van 522, en bedragen het kapitaal van 581895 franken.

Het jaar 1913 belooft niet ten achter te blijven op de vorige dienstjaren : tot heden zijn reeds 21 leeningen toegestaan voor de som van 29400 franken, waarvan 13 met levensverzekering voor eene som van 23350 franken en 8 zonder levensverzekering voor 6050 franken, zoodat, sedert het bestaan der maatschappij tot heden "De Loonsche Haard" - 566 leeningen gedaan heeft aan de werkende klas van 65470 franken, met een voorschot door de Algemeene Spaarkas van 144500 franken.

M. Daris legt vervolgens den schitterende toestand der kas bloot : de zuiveren winsten gedurd in 1912 beloopten 4441 franken 57 centiemmen, tegen 3738 franken 41 centiemmen in 1911, zoodat ons reservetonds van 33779 franken 20 centiemmen in 1911, gekommen is tot 38220 franken 27 centiemmen in 1912.

Verders betaalden de ontleenders, in 't algemeen, regelmatig hunne bijdragen gedurende het jaar 1912 : hunne stortingen beliepen 38750 franken 15 centiemmen ; te mevr, acht hunner hebben dat jaar heel en al hunne schuld vereldend tot beloop van 5304 franken 76 centiemmen.

stigten dat wij fier mogen zijn over d bekome uitslagen en hoopvol de toe komst te gemoet zien ! Hij koestert de zoete hoop allen te zien samen, spannen om steeds meer en meer het nut en de voordeelen van "De Loonsche Haard" aan de werkende klas bekend te maken. Zoodoende, zegt hij, zal voorzaker deze schoone instelling voort dien weg van vooruitgang blijven bewandelen, onze werking zal zich nog uitbreiden en we zullen bijgedragen hebben aan de herstelling van het huisgezin alsook aan het familieleven, dat men thans door alle mogelijke middelen onder de arbeidersklas tracht uit te roeien. Ons werk is aldus een werk van broederlijke liefde, meer nog van vaderlandsche gezondheid.

De Heer Burggraaf Camille Desmairies bedankt den verslaggever in welgestelde woorden en stelt voor dit verslag te doen drukken om aan al de leden te worden uitgedeeid.

Daarna worden de Rekening van winsten en verliezen en het bilan voort 't verloopende dienstjaar 1912, aangenomen door de heeren Commissarissen en goedgekeurd door de algemeene vergadering, zoodat zij voorgesteld werden door den Bestuurraad.

Op voorstel van den heer Burggraaf Desmairies gaat vervolgens de vergadering over tot de hernieuwing voor een termijn van drie jaren, van het mandaat der heeren Biron de Borman, Florent Deploige en Alfred Neven als bestuurders, en van den heer Joseph Romse als commissaris.

M. Derloze bedankt en belooft, in naam der herkozonen, onophoudend te werken tot den bloei van "De Loonsche Haard".

Daarna eindigt deze belangrijke vergadering met het uitdeelen van het winst-aandeel van 3 % aan de aandeelhebers.

De landbouwwerken in Augustus.

Naarmate het inhalen van den oogst vordert, zal men de stoppelvelden omploegen. Deze bewerking heeft vooral voor doel het zaad van het onkruid en van het graan dat in den grond gebleven is, te doen ontkiemen. Als de grond groen zal zijn, zal men met den uitroeiwer door ergring de groeiing vernietigen, en de overblijvende zaden in goede voorwaarden tot ontkiemen stellen.

In de streken waar men afgezondere teelten doet, moet men zich haasten zoo spoedig mogelijk de meststoffen en het zaad op te delven. Voor de roode klover, die op het einde der maand gezaid wordt, 300 kg superfosfaat, 150 kg potaschloruur en 75 kg ammoniak sulfaat.

Voor de spurrie, 400 kg superfosfaat, 400 kg kainiet en 150 kg ammoniak sulfaat.

Als men goede afgezondere teelt doet, is het beter de grond niet oakt te houden tot bij het aanlaande zaaien, om het wgspeelen van salpeterzuur te vermijden ; men zaait dan witte mestsaad om als groene bemesting onder te delven.

Rookt de Beste Cigaretten

La Nouvelle Américaine

ALLERLEI NIEUWS.

SOCIALISTISCH KONGRES. - De Wiltburgsche socialisten hebben ook hun kongres gehouden.

Een spreker had met veel vuur gesproken over het aanwerven van nieuwe leden voor de socialisten partij.

Gij hebt wel te klappen, riep hem een ander lid toe, maar gij zult zijt er tog niet in gelukt uwe vrouw tot het socialisme te bekeeren. De eerste moest bekennen dat het waar was, onder het algemeen gelach.

Het mag zonderling schijnen dat de vrouw van eenen socialist de denkwijze van haren man niet deelt, maar wat nog zonderlinger mag heeten, is dat tal van socialistische leiders maar socialist zijn om te kunnen leven als rijke burgers.

En dat is toch ook zo !

- GENE goede koffie is er mogelijk zonder goede chloorid. De liefhebbers van eene goede tas zullen dus de Trappisten Chloorid Vinard gebruiken. Mervindt u overal.

- ZUIVER ALGEMEEN STEENRECHT. - De Parijzer briefwisselaar van het gezelschap L'Independance belge zegt over het Zuiver algemeen steenrecht :

" Het minste gebrek van het Zuiver Algemeen Steenrecht is een genie zoodat Vektor Hugo en Pasteur op denzelfden voet te stellen als een dazer verpoken schreeuwers zoodat er een over enkele dagen een der afgevaardigden der Boues-edu-Rhône belette te spreken."

Zeer wel gezegd !

moelijk is, eene groote inspanning en een zeer lange oefening vereischt.

En Fransch priester, de heer Tauleigne, pastoor van Pontigny, heeft, zoo meid men, een toestel ontdekt waarmee bij de telegrammen der draadlooze telegrafie op papier opneemt met gelijk de telegrammen van den gewonen telegraf.

De Fransche regeering, na kennis te hebben gekregen van deze uitvinding, die aan de draadlooze telegrafie eene onmetelijke stap voortuit deed doen, heeft aanstonds maatregelen genomen om het nieuw toestel van priester Tauleigne in de bijzonderste posten van geheel het land te doen plaatsen.

- HERN EN WIER KAARTJES. - De lieden die zich voorstellen een reize te doen op 15 Augustus vragen zich af, hoe lang kunne op dit tijdstip grooten reiskarten zullen geldig blijven.

Om op die vraag te antwoorden, heeft men enkel 't reglement te raadplegen. Een plaatsbewijs is geldig gedurende 2 werkdagen. Zondagen en werkdagen tellen niet zelfs al vallen zij tusschen de twee werkdagen.

Het zoo zijnde, zal een plaatsbewijs, afgeleverd den 15 Augustus tot den 18 Augustus te middernacht geldig zijn.

Wat betreft de kaarten den 14 Augustus genomen. De zijn niet geldig tot den 17, maar enkel tot den 16 middernacht.

- HET KRUIS OP DEN SPOORWEG. - De minister van spoorwegen heeft toegeleden dat voortaan in de lijkwagens, bij het vervoer van dooden, de familie kan eischen dat een kruisbeeld in den waggon geplaatst worde.

In geval van aanvraag van wagons zal de stationvoer verplicht zijn te vragen, of men al of niet een kruis bij den doode verlangt.

BISCUITS

NEUF PROVINCES

PAREN

- INDIEN GI GROOTE WINSTEN WILT DOEN EN NIETTEGENSTAANDE zette en gemakkelijke schoenen dragen, wendt U tot het

Oud Huis J. HEUVELMANS,
25, Rue Pont d'Ile, 25, Luik
waarvan de artikelen sierlijk, zeer sterk en levens zeer goedkoop zijn.

Groote keus in SCHOENEN EN BOTTINNEN GANSCH GENAAID van af 8,50 en 10,50.

Men spreekt Vlaamsch.

- OPHODING VAN HANDEL. Verkoop met grooten succes. - Juweelhandel, Horlogiemakerij en Goudsmidderij. - Huis CAMPOSTO, gesticht in 1856, Groenestmarktstraat, 33 te BRUSSEL.

HOPJES

DE BEUKELAER

- O - KUNSTVOORWERPEN - HUWELIJKSGESCHENKEN - BRONZEN VAN BARREDIENNE.

Marmers, Schilderijen, Sèvres, Saxe, Copenhague (echtheid gewaarborgd). Kleine meubels.

Paul Guastalla, 39, Koninklijkstraat, Brussel. - Telefoon 4925.

- Migrants, hoofd- en tandpils névralgies, plots genezen door een ocht Gauthier, 1 en 2 fr. de doos van 6 en 12, bij uwen apotheker. Zomiet, wendt u tot de apotheker Gauthier, Mechelen.

Koopt uwe schoenen, sierlijk en goedkoop in het Huis OLLI-MET-3, Vin&e-d'Ilestraat 3, Luik

ASTHMA

De Asthma lijdt, schrijft de dokter, is een ziekte die voortdurend voortduert, en die niet kan genezen worden, tenzij men de oorzaak van de ziekte weet.

DR. GIBERTIN EN SCOUFLAIRE
SPECIALISTEN IN DE ZIEKTEN VAN DE BRONCHEN EN DE LONGEN

NELIE

(23e VERVOLG).

Nelis was juist den kleinen akker in 't zaad aan het doen, als de brief op de hooft werd besteld. Lies las hem. Als haar echtgenoot haar zag komen aanloopen, dacht hij dat de Haanste in brand stond. Nauwelijks had hij het nieuws vernomen, of hij liet paard en ploeg op den akker, liep over bouwland en heide, door bosch en bramen naar Eksterdoor, waar hij als uitzinnig verscheen, zonder dat hij zich rekenschap kon geven hoe hij er aangekomen was.

Tusschen De Vliegheer's had een tooneel plaats, waarvan men de weerga nog niet had gezien. Niemand dacht er aan zijne gramschap in te toonen, zoodat men als de anderen reden te doen verstaan. Nelis Van Bedaf onderscheide vooral. Ik heb er geen schuld aan, zeide hij, ik liet Lies meester, omdat ik zelfs den schijn niet wilde hebben dat ik om haar geld kwam. Doch al te dom was het, waarden die zoo vast stonden, te verkoopen, om ze in handen van dien avonturier te geven. Hoe is het toch mogelijk ! Men zal ons voor den aap houden op den hoop toe, en wij verdienen het !

- Gij zit in alle geval, op uw eigen goet, sprak Stoffel bitter, maar, wat zullen wij uitrusten ? Kunt gij ons als knecht gebruiken ?

- Wij zullen op straat gezet worden, rorde Willem. En dat na heel ons leven te hebben gewoerd en

geslaafd ! Waarom hebben wij niet beter uit onze oogen gezien ! Waarom moest Frans dat aanraden !

- Sophie, mijne Sophie ! Nelie, mijn kind ! riep de oudste De Vliegheer. Zoo vervaarlijk draaiden zijne oogen in hunne kassen, dat zijne broeders voor eenen aanval van zinneloosheid bevreesd waren. Dat bracht hen een weinig tot bedaren. Willem, de gevoeligste, zette zich in eenen hoek en stortte biltre tranen. Stoffel, de meest voortuizende, ging voort zich zelve af te vragen, wat al zure brokken hij nog zou te slikken hebben in 't leven.

Nelis legde zijne gramschap niet af, hoewel hij, evenals zijne schoonbroeders, een mij hevigten toon aansloeg, sindsdegeleatsuitdrukking van Frans eenen zielstoestand aanduidde, die zoo dicht aan krankzinnigheid grensde.

- Ons geld is naar de maan, vrees ik, sprak Van Bedaf met kwalijk verborgen toorn, en al liepen wij met den kop tegen den muur, zoodat wij het niet terugkrijgen. Hoe ik zou dom geweest ben, om in zo iets toe te stemmen, begrijp ik nog niet. Doch nog eens : ik was geen meester over het geld en ik zag Lies te gaarne, om mij daarmede te bemoeien. Ik ben zoo gelukkig met haar, dat ik haar om het verlies van haar paart niet eens een bitter woord zal toesturen. Maar ik zal onderzoeken of tegen Frans geen recht bestaat, die hier alles beheerde.

- Doe wat gij niet laten kunt ! schaterlachte de oudste. Frans De Vliegheer bezit geen rooden dijn.

genomen, welke noodig zouden worden bevonden.

Fien en haar echtgenoot waren door Lies reeds op de hoogte gebracht. De vergadering op de Groenestee was kalmer dan die te Eksterdoor. Het verdriet was er wellicht nog groofter. Stoffel merkte op dat Fien alleen niets had verloren en met haren echtgenoot eenaar was van de ouderlijke hoeve. Lies was haar aandeel kwijt, doch zat op de Haanste en had niets te vreezen. De drie broeders waren van alles beroofd.

Nelis drukte er vooral op, dat het niet te begrijpen was, hoe Frans die bewezen had verstand te hebben van geldzaken, zoo iets had kunnen doen. Wij hebben inderdaad reeds te veel lessen gehad van geldmannen, die de plaats hebben gepoetst, zonder iets te hebben achtergelaten aan schulden.

Frans was voor de anderen tot bezinning gekomen. Hij bekende dat hij de grootste schuld aan 't ongeluk had. Hij had het inzicht gehad goed te doen. Wel is waar waren zijne broeders en zijne zusters met zijn voorstel trevreden geweest, doch hij zou zich altijd verwijten van zoo dwaas en zoo dom te hebben gehandeld in eene zaak, die zooveel overloeg, zooveel wantrouwen eische. Hij was echter de ongelukkigste van allen. Hij had niet eens den moed gehad te denken aan helgeen met Sophie, met Nelie zou gebeuren. Hij had echter nog eene slauwe hoop. Max van Reisswitz had Antwerpen verlaten. Doch stellige inlichtingen over het deficit ontbraken. Wellicht was dat geringer, dan men had gevreesd. De man had aanzienlijke oeroerende goederen. Daarop moest onmiddellijk beslag worden gelegd. Het was niet onmogelijk dat aldus een gedeelte van het fortuin kon worden gered.

Er werd besloten dat Frans en

Nelis den volgenden dag naar Antwerpen zouden gaan. Stoffel herinnerde zich gezezen te hebben dat in dergelijke gevallen de plichtigen veel geld te huis hadden gelaten.

Des morgens te negen uren waren De Vliegheer en Van Bedaf reeds aan de Van Eycklei. Al de stores van het hotel Reisswitz waren neergelaten. Toen de Kempenaars voor de tweede maal gebeld hadden, verscheen de huisknecht. Hij zette de deur op eene spuiset en verklaarde dat mijnheer afwezig was en dat mevrouw "s niet ontving". Daarop duwden Frans en Nelis de deur met geweld open, liepen tot midden in den gang en riepen zoo luid, dat het galmde onder de verheven hal :

- Zeg aan mevrouw dat Frans De Vliegheer en Nelis Van Bedaf hier zijn en dat zij niet vertrekken, of zij moeten hun geld terug hebben !

De knecht verwijderde zich. Een tijdlang bleven de Kempenaars alleen. - Geld moet ik hebben ! riep Frans als in razernij. Zie eens, welk paleis ! Armand kwam de trappen af. Hij was bleek als een doode en stamelde meer dan hij sprak :

- Vergiffenis, vader ! Ik smeek u, verwek geen schandaal. Kom binnen bij moeder ; versta reden !

in het oog vielen, werkten daarentegen samen om hem te verhitten.

- Gij zijt de ongelukkigste niet, sprak mevrouw Reisswitz met het oogmerk dat Armand binnentrad, op de canapé naast Frans plaats nam en dees hand in de zijne legde.

- Ik geleef u : ik heb medelijden met u, zeide Nelis. Maar als ik zie, welke rijkdommen hier aanwezig zijn, kan ik niet aannemen dat wij voortaan arme menschen moeten wezen. Uw huis is meer waard dan u ons schuldig is. Gij hebt nog huizen en bezit nog kapitalen. Voor kooplieden is zulk verlies minder erg, die winnen op een dag alles terug. Wij hebben een menschenleven besteed om ons geld te vergaen en nu zijn wij arm.

- Ik bezit niets, vriend, zeide de dame op den toon der diepste ongeveinsheid, terwijl hare dochterfjes weenden. Ik ware gelukkig, zoo ik u kon betalen ! Arm zijn schrik mij niet af !

op te stellen en zelfs tot hunne aandoening over te gaan.

Zonder afspraak wandelden Frans en Nelis door het park naar de Meir. Mevrouw Du Pont was lijdend en kon hen niet ontvangen. De huisknecht kende het bullelij van buiten dat de geneesheer hem voorgerept had en dat hij dien dag reeds herhaalde malen aan de bezoekers had afgedreund, die naar den toestand der zieke hadden vernomen.

De voortekken der zieke waren sinds lang zi hitbaar. Deze leverde geen gevaar op. Mevrouw had niets nodig dan rust.

Meijffer De Groot had van op den trap de samenspraak gehoord. Haastig kwam zij naar beneden en vloog haren vader om den hals, terwijl deze sprak :

- Arm kind !... Weet gij het ? Nelie drukte het hoofd nog vaster tegen de borst van Frans. Hij voelde dat Mevrouw Du Pont het ongeluk aan zijne dochter had doen kennen.

(Wordt voortgezet).